

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет корекційної педагогіки та психології

“Затверджено”

на засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М.П. Драгоманова
протокол № 5 від «06» березня 2018 р.
Голова Приймальної комісії
Андрущенко В.П.

Програма вступного фахового випробування (співбесіди)

з дисципліни «Основи теорії і методики виховної роботи»

**для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, при
вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на базі здобутого ступеня бакалавра/ освітньо-кваліфікаційного рівня
спеціаліста**

*спеціальність 016 Спеціальна освіта (олігофренопедагогіка)
(за освітньо-професійною програмою-1 рік 4 місяці)*

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Дисципліна "Основи теорії і методики виховної роботи " – основний предмет з циклу фахових дисциплін, які вивчаються на факультеті корекційної педагогіки та психології.

У Державній національній програмі "Освіта" (Україна ХХІ століття) наголошується на необхідності розвитку і самореалізації особистості як головної умови навчання, виховання, інтеграції та адаптації підростаючих поколінь у суспільстві.

Демократизація і гуманізація суспільства зумовлюють актуалізацію проблеми пошуку та залучення до арсеналу педагогічних засобів корекції вад дитини з обмеженими можливостями інтерактивних методів корекційно-виховної роботи, використання сучасних технологій виховного процесу.

У зв'язку з цим роль корекційно-виховної діяльності в умовах спеціальних освітніх закладів потребує нового її усвідомлення як у контексті формування загальнолюдських і національних цінностей учнів з інтелектуальними порушеннями, так і в контексті щодо створення ефективних умов для їх виховання та саморозвитку.

Сучасна підготовка спеціаліста – корекційного педагога вимагає гуманістичної спрямованості змісту освіти, формування високих моральних цінностей, створення відповідних умов для оволодіння майбутнім спеціалістом загальною та спеціальною методикою позаурочно-виховної роботи, методикою організації індивідуальних і групових форм корекційно-виховної роботи для конструювання виховного процесу в умовах спеціальних закладів освіти у взаємодії з сімейним вихованням.

Майбутній спеціаліст у своїй діяльності повинен виходити із значущості професії вихователя спеціальних закладів освіти, із сучасних вимог до трудового виховання, інтеграції та соціалізації в суспільному оточенні дітей з інтелектуальними порушеннями. Професійно – педагогічна підготовленість включає: формування високих, моральних якостей; організаційних і

мобілізаційних здібностей; професійної працездатності, допитливості, здібності до творчої діяльності, професійного оволодіння уміннями та навичками планування виховних заходів, суспільно - корисної діяльності, роботи з батьками вихованця.

За навчальним планом спеціальності 6.010105. Корекційна освіта. Олігофренопедагогіка вивчення курсу "Основи теорії і методики виховної роботи " передбачено протягом п'ятого, шостого, сьомого і восьмого семестру, навчальний матеріал розподілений на 7 модулів. У тематичному плані розподілені години кожного модуля за видами навчальних занять та самостійної роботи студентів.

Навчальним планом передбачено 8 кредитів – 288 години. З них 94 годин - лекційних, 10 годин - практичних, 10 годин – семінарських, 30 годин – лабораторних, 24 години - індивідуальної роботи та 120 години самостійної роботи. Контрольні заходи (модульний контроль) залік та екзамени.

Вихователь спеціальних закладів освіти повинен знати:

- основи психолого-педагогічних, медичних, медико-біологічних, загальноосвітніх і соціальних дисциплін, шляхи їх впровадження у корекційно-виховний процес спеціальної школи;

- загальні та спеціальні методики корекційно-виховного процесу, соціально-трудової адаптації учнів з інтелектуальними порушеннями;

- психофізіологічні особливості учнів, основи комплексного підходу до організації та проведення виховних заходів, вивчення особистості та її корекції;

- сучасні психолого-педагогічні методи та принципи вивчення індивідуальних, психофізичних властивостей особистості учня, його нервової системи, придатності до тієї чи іншої майбутньої професії;

- особливості організації трудової підготовки учнів, шляхи реалізації принципів трудового виховання, наукові основи сучасного виробництва і технологій, вимоги до сучасного обладнання, застосування різних пристроїв, засобів їх використання, здійснення профорієнтаційної роботи до вибору сучасних професій.

Вихователь спеціальних закладів освіти повинен уміти:

- реалізовувати свої знання у виховному процесі спеціальних закладів освіти з врахуванням індивідуальних і психофізичних можливостей дітей з інтелектуальними порушеннями, прищеплювати навички до самостійного виконання поставлених завдань, здійснювати індивідуальний і диференційований підхід у процесі виховання дітей спеціальних закладів освіти;

- володіти прийомами активізації уваги учнів, реалізовувати вимоги охоронного режиму, знімати втому та забезпечувати працездатність;

- уміти професійно організовувати, планувати, вести корекційно-виховний процес, формувати відповідні трудові навички та уміння працювати, знайомити дітей з сучасними виробничими професіями, оцінювати трудові завдання учнів, здійснювати профілактику травматизму;

- забезпечувати різнобічні методи і форми виховання, диференціювати їх, вибирати оптимальні умови їх виконання, сприяти розвитку технічної творчості учнів, організовувати позаурочну роботу, раціонально використовувати різного роду матеріали, наочні посібники, обчислювальну техніку, самостійно виготовляти наочні посібники, індивідуальні картки-завдання з урахуванням індивідуальних можливостей учнів, проводити профорієнтаційну роботу, застосовувати найбільш ефективні науково обґрунтовані методи діагностики, прогнозувати виховні можливості учнів з інтелектуальними порушеннями;

- майстерно володіти вміннями та навичками корекційно-виховного процесу, планувати послідовність його впровадження, встановлювати різнобічні взаємозалежності, використовувати сучасний педагогічний досвід у сфері корекції дітей з інтелектуальними порушеннями, орієнтуватись у його впровадженні, здійснювати методичну та науково-дослідну роботу;

- приймати зважені, науково обґрунтовані рішення, що сприяють корекційно-розвиваючому впливу на учнів спеціальних закладів освіти, а також формувати у них пізнавальну активність до конкретних видів діяльності.

Включення кожного учня в систему колективних відносин:

- постановка найближчих педагогічних завдань в роботі з кожним учнем;

- створення атмосфери взаємних доброзичливих відносин, взаємодопомоги і правильного розуміння дружби; врахування виховного впливу батьків;

- використання інформації про структуру виховного колективу, індивідуальних психофізичних можливостей кожного учня;
- справедливе, демократичне ставлення до всіх учнів, об'єктивна оцінка вчинків дітей та їх поведінки;
- планування індивідуальної роботи з метою вивчення особистості учня;
- уважне вивчення життєвий прояв суб'єктивного розвитку кожної дитини з метою визначення мотивів і вчинків її поведінки;
- визначення причини відхилень в поведінці, поглядах, діях;
- вибирати із стійких життєвих проявів ті, які в перспективі можуть впливати на позитивну зміну життєвого досвіду;
- встановлювати контакт з метою визначення психофізичних недоліків дитини на рівні її життєвого досвіду;
- трансформувати суспільну ідею шляхом педагогічного впливу так, щоб вона була адекватно сприйнята дитиною з вадами у розвитку;
- здійснювати постійний контроль за поведінкою учнів спеціальних закладів освіти в реальному навчально-виховному процесі.

Вивчення навчальної дисципліни "Основи теорії і методики виховної роботи" базується на принципах кредитної модульно-рейтингової системи навчання, яка забезпечує систематичну роботу студентів, з використанням модульної технології навчання та рейтингового оцінювання в якості засвоєння навчального матеріалу.

Програма включає в себе питання до екзамену, список основної і додаткової літератури. Також студенти повинні постійно використовувати періодичну пресу.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ФАХОВОМУ ВИПРОБУВАННІ

(ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>
0-99 бали	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його відповідь не має безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна повна відсутність уміння міркувати.

100-139 балів	Задовільний	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання.
140-169 балів	Достатній	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета.
170-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ

Фахова комісія аналізує результати співбесіди методом експертної оцінки й колегіально приймає рішення: про «рекомендовано до зарахування» або «не рекомендовано до зарахування», з урахуванням співбесіди з мови (української, російської).

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

4.1. Загальні основи виховної роботи у спеціальних (корекційних) закладах освіти.

4.1.1. Актуальні проблеми виховання дітей з інтелектуальними порушеннями:

- виховання підростаючого покоління, його особливості в сучасних – умовах.
- закономірності процесу виховання;
- специфіка виховного процесу;
- етапи процесу виховання.

4.1.2. Сучасні виховні системи та технології:

- виховна система спеціальної установи освіти;
- характерні риси виховної системи;
- компоненти виховної системи.

4.1.3. Сутність та основні засоби національного виховання:

- сутність і особливості національного виховання;
- шляхи та засоби реалізації національної системи виховання;
- принципи національного виховання.

4.1.4. Принципи та основні методи корекційно – виховної роботи в спеціальних освітніх закладах:

- принцип гуманізму виховання;
- принцип урахування психофізичних особливостей і можливостей дитини з інтелектуальними порушеннями;
- принцип виховання в корекційній діяльності й спілкуванні;
- принцип спілкування у корекційно-виховній діяльності;
- методи виховання: формування пізнавальної активності (розповідь, пояснення, бесіда), організація діяльності, формування поведінки (вправи, доручення);
- стимулювання (змагання, заохочення, покарання).
- принцип цілісного підходу до виховання.

4.1.5. Духовність у вихованні дитини з інтелектуальними порушеннями:

- взаємозв'язок духовної та релігійної культури;
- визначення духовності;
- постійне духовне збагачення і зростання дитини в процесі її виховання і самовиховання.

4.1.6. Виховання патріотизму в учнів спеціальної школи:

- формування почуттів, як складова корекційно-виховного процесу спеціальних закладів освіти;
- виховання любові до батьківщини, свого народу, міста, села, родини;
- організація і керівництво патріотичним вихованням.

4.1.7. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні дитини з інтелектуальними порушеннями:

- соціально - педагогічне значення співпраці батьків і педагогів у процесі виховання дітей;
- модель педагогічної взаємодії вихователів і батьків;
- форми співробітництва батьків і педагогів.

5. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ (СПІВБЕСІДИ)

Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

Факультет корекційної педагогіки та психології

Ступінь : «Магістр»

Галузь знань: 01 Освіта

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

(олігофренопедагогіка)

На базі ступеня/ОКР: «Бакалавр»/«Спеціаліст»

Вступне фахове

випробування

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 2

1. Актуальні проблеми корекційної педагогіки на сучасному етапі розвитку освіти в Україні.
2. Сенсорне виховання в корекційно-педагогічній роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями дошкільного віку.
3. Скласти план оздоровчих заходів для учнів з інтелектуальними порушеннями.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М. П. Драгоманова

Протокол № _____ від « _____ » березня 2018р.

Голова фахової комісії _____ /*Синьов Віктор Миколайович* /

Підпис

Прізвище, ім'я, по-батькові

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Артеменко З.В. Азбука форм воспитательной работы, - Мн.: Новое знание, 2001. – 315с.
2. Белкин А.С. Нравственное воспитание учащихся вспомогательной школы, - М.: Просвещение, 1977.
3. БехІ.Д. Виховання особистості: в 2 кн. – К., 2003 – 280с.
4. Буфетов Н.М. Нравственное воспитание во вспомогательной школе. – Алма-Ата: Мактеп. 1977.
5. Воспитание и обучение детей во вспомогательной школе , - М., 1994.
6. Воспитательная работа во вспомогательной школе / Под.ред. Г.М. Дульнева. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961.
7. Воспитательная работа во вспомогательной школе, Пособие для учителей / под ред. В.Ф. Мачихиной – М. : Просвещение, 1980.
8. Гонеев А. Д. и др. Основы коррекционной педагогики. Под ред. В.А. Сластенина. – 2- е издание ,Перераб. – М., 2002. – 272с.
9. Дети с отклонениями в развитии. – М.,2001. – 128с
10. Долгобородова Н.П. и др. Воспитание учащихся вспомогательной школы.
11. Дульнев Г.М. Учебно-воспитательная работа во вспомогательной школе / Под.ред. Т.А. Власовой и В.Г. Петровой. – М.: Просвещение, 1981.
12. Єременко І.Г. Олігофренопедагогіка. – К., 1985.
13. Замановская Е.В. Девиантология: Учеб. пособие для высш.учеб.заведений – М.: Издательский центр «Академия», 2003 .– 288 с.
14. Замский Х.С. История олигофренопедагогики. – М.: Просвещение, 1974.
15. Калашников А.Г. Проблемы политехнического образования. – 1998. – 368с.
16. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання, - К., 1997. – 304с.
17. Козленко Н.А. Физическое воспитание учащихся вспомогательной школы . – К., 1987.

18. Кот М.З. Теорія і методика виховної роботи у допоміжній школі, К., 1998. – 170с.
19. Кот М.З. Теорія і методика виховної роботи: навчальний посібник. – вид-ня третє: перероблене і доповнене. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – 312 с.
20. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики. – Донецк, 2002.
21. Луїза Дерман – Спаркс. Антидискримінаційні методи виховання дітей дошкільного віку. – К., 2002. – 262с.
22. Лурье Н.Б. Воспитание глубоко отсталого ребенка в семье. – М., 1972.
23. Мачихина В.Ф. Внеклассная воспитательная работа во вспомогательной школе, - М., 1983.
24. Обучение детей с нарушениями интеллектуального развития / Под ред. Б.П. Пузанова. – М., 2000. – 272с.
25. Пузанов Б.П. Методические рекомендации по организации правового обучения и воспитания во вспомогательной школе. М. 1984.
26. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : [підручник для вищих закладів освіти] / Віктор Миколайович Синьов. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – Ч. 1. – 238 с.
27. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : [підручник]. Навчання і виховання дітей. Ч. 2. / Віктор Миколайович Синьов. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 224 с.
28. Синьов В. М. Психологія розумово відсталої дитини: підручник / В. М. Синьов, М. П. Матвєєва, О. П. Хохліна. – К. : Знання, 2008. – 359 с.
29. Синьов В. М. Розумова відсталість як педагогічна проблема : [навчальний посібник] / Віктор Миколайович Синьов. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. - 118 с.
30. Синьов В. М. Соціально-правовий захист дітей з вадами розумового розвитку : [навчальний посібник] / В. М. Синьов, Б. І. Андрусин. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. - 176 с.
31. Синьов В. М. Психолого-педагогічні проблеми дефектології та пенітенціарії / Віктор Миколайович Синьов. – К.: МП «Леся», 2010. – 779 с.

32. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова. - К. : МП «Леся», 2011. – 528 с.
33. Трудовое воспитание во вспомогательной школе / Под ред. М.И. Кузьминской. – М., 1959.
34. Хохліна О. П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку. - К.: Пед. думка, 2000. – 286 с.

Додаткова література:

1. Баркан В.И. Практическая психология для родителей, - М., 2003. – 432 с.
2. Гуманистические воспитательные системы вчера и сегодня / Под ред. Н.Л. Селивановой. – 1998. – 333 с.
3. Мастюкова Е.М. Лечебная педагогика. – 1997. – 304 с.
4. Машовець М.А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. – К., 2000. – 128 с.
5. Образование родителей и школа. Под ред. Л.Г. Петряевской. – М., 1999. – 120 с.
6. Падалка О.С. і ін. Педагогічні технології. – К., 1995 - 253 с.
7. Пороцкая Т.Й. Работа воспитателя вспомогательной школы. М., 1984.
8. Психолого-педагогическое консультирование и сопровождение развития ребенка / под ред. Л.М. Шипициной. – М., 2003. – 528 с.
9. Рождественская М.В. Будьте внимательны к детям. – К., 1984. – 96 с.
10. Рожков М.И., Байбородова Л.В. Организация воспитательного процесса в школе – М.: ВЛАДОС, 2001. - 256 с.
11. Саблина Л.С. Синев В.Н. Организация воспитательной работы с умственно отсталыми заключенными. - М., 1989.
12. Семья и дети: воспитание трудолюбия, - М., 1998. – 252 с.
13. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології – Харків, 2002. – 128 с.
14. Спиваковская А.С. Психотерапия; игра, детство, семья, Том 1. – изд-во ЕКСМО – Пресс, 1999. – 432 с.
15. Спиваковская А.С. Психотерапия; игра, детство, семья, Том 2. – изд-во ЕКСМО – Пресс, 1999. – 464 с.

16. Шульженко Д. І. Основи психологічної корекції аутистичних порушень у дітей : монографія / Діна Іванівна Шульженко; М-во освіти і науки України; НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 385 с.
17. Шульженко Д. І. Аутизм – не вирок / Діна Іванівна Шульженко. – Львів : Кальварія, 2010. – 224 с.
18. Шульженко Д. І. Рання педагогічна корекція. Розділ 6. // Попередження ранньої інституалізації дітей з синдромом Дауна віком до п'яти років : [методичні рекомендації для фахівців]/ Д. І. Шульженко, О. Г. Бондаренко, О. Б. Куц. - К., 2002. – С. 96 – 119.
19. Шульженко Д. І. Корекційна роль педагога в сімейному вихованні розумово відсталих дітей / Діна Іванівна Шульженко // Питання догляду за особами з розумовою відсталістю в сучасній дефектології. – К. : « ДІА», 2007. – С. 7 – 28.